

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО КОНТЕНТУ В ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ ЕНК З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ. РОЛЬ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ У ПАРАДИГМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ»

Ванівська О.М., Малиновська О.Л., Преснер Р.Б.
Національний лісотехнічний університет України

Розглянуто проблему дистанційної вищої освіти і можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в процесі дистанційного навчання іноземним мовам. Обговорюється проблема створення електронного навчального курсу (ЕНК), роль викладача та студента в системі дистанційного навчання. Ефективне дистанційне навчання іноземним мовам базується на основі використання широкого комплексу ІКТ, які дозволяють організувати повноцінну навчальну взаємодію у парадигмі «викладач-студент». До такого виду ІКТ належить в першу чергу використання мультимедійного навчання, як основи сучасних ІКТ. Основа мультимедійного навчання – це мультимедійний контент. Аудіо- та відеоконтент є одним із основних та ефективних компонентів мультимедійного контенту. Успішне укладання ЕНК з іноземної мови залежить від медіаграмотності та медіакомпетентності викладача. Створення ЕНК з використанням великої кількості мультимедійного контенту значно розширює можливості евристичних технологій навчання та вирішує деякі психологічні проблеми учасників навчального процесу.

Ключові слова: дистанційна освіта, система дистанційного навчання, електронний навчальний курс, віртуальне мовне середовище, іноземні мови, інформаційно-комунікаційні технології, медіакомпетентність, медіаграмотність.

Постановка проблеми. Питання активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у процесі вивчення іноземних мов постійно перебувають у центрі уваги лінгвістичних та психолого-педагогічних досліджень. Нові інформаційні технології кардинально вплинули на всю систему освіти, зачепивши її зміст, форми й методи навчання, що призвело до нових вимог у парадигмі «викладач-студент», а саме – можливість ефективного використання потужного на сьогоднішній день потенціалу технічних засобів та засобів нових ІКТ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвитком дистанційної освіти взагалі та її окремими аспектами займалися багато дослідників: В.М. Кухаренко, В.Ю. Биков, А.А. Андреев, В.И. Солдаткин, Е.И. Машбиц, Е.С. Полат, В.Є. Шевченко, Т.В. Пилаєва, Я.А. Бегунова, О.А. Радіус, Е.С. Agassiz, С.С. Bissell та ін. Однак, у лінгво-педагогічній літературі залишається не-

достатньо розробленим питання щодо використання широкого спектру навчального мультимедійного контенту в електронному навчальному курсі з іноземної мови (далі – ЕНК), а також лише ілюстративно розкрита роль викладача і студента та їх медіакомпетентність у віртуальному навчальному середовищі.

Мета даної статті полягає у розкритті ролі та дидактичних функцій навчального мультимедійного контенту, як одного із ключових засобів ІКТ в процесі створення ЕНК з іноземної мови; охарактеризувати роль та значення медіакомпетентності у парадигмі «викладач-студент».

Виклад основного матеріалу. Національною програмою «Освіта. Україна ХХІ» сторіччя передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформацій-

ного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інфраструктури [4].

Сьогодні, у якості нової прогресивної концепції щодо створення освітньо-інформаційного простору на базі стрімкого розвитку ІКТ з'явилась нова освітня парадигма дистанційної освіти. Відбувається перерозподіл світового освітнього простору і дистанційна освіта відіграє в цьому процесі провідну роль, суттєво урізноманітнюючи ринок освітніх послуг [2, с. 8].

На сучасному етапі питання дистанційного навчання набирають все більшої актуальності. Дистанційне навчання зайняло сьогодні свою міцну позицію у сфері освіти, що обумовлено збільшенням попиту на освітні послуги та кількості Інтернет-користувачів. Ефективне дистанційне навчання іноземним мовам базується на основі використання широкого комплексу ІКТ, які дозволяють організувати повноцінну навчальну взаємодію у парадигмі «викладач-студент». До такого виду ІКТ належить в першу чергу використання мультимедійного навчання, як основи сучасних ІКТ. Мультимедійне навчання – це загальноприйнята назва, що використовується для опису когнітивної теорії навчання. Ця теорія включає в себе навчання за допомогою мультимедіа або через мультимедіа, тобто оптимальне навчання відбувається лише в тому випадку, коли вербальний і візуальний контакт представлений синхронно [5]. Основа мультимедійного навчання – це мультимедійний контент. Мультимедійний контент – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія програмно-апаратного комплексу, за допомогою якої інформація подається у різних форматах: текстовому (статичному чи динамічному), ілюстративному з різними графічними та анімаційними ефектами, аудіо-або відео форматі, що передбачає спосіб інтерактивної взаємодії цієї інформації та її медіаспоживача. До будь-якого контенту ставляться певні вимоги. Як зазначає В.С. Шевченко контент повинен бути доречним, відповідати запитам реципієнта й спонукати до комунікації. Параметрами контенту є: обсяг, форма, подання, релевантність та ефективність [8, с. 12].

Аудіо- та відеоконтент є одним із основних та ефективних компонентів мультимедійного контенту, оскільки саме аудіо та відеоматеріали являють собою живу комунікацію носіїв мови. Можна стверджувати, що це – основа, за допомогою якої формуються мовленнєві процеси і, у такий спосіб, засвоюється мова, що вивчається. Вербальне і невербальне мовлення, жести, міміка – все це відмінно візуалізується за допомогою відео, тобто, це – все те, що не можна пояснити за допомогою граматичних правил і що являє собою основу комунікації [1, с. 132]. Інтенсивне використання ІКТ, а також Інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови значно впливає на студентів – зацікавлює їх, захоплює їх увагу у такий спосіб, як це неможливо при сприйнятті статичного тексту або аудіо, оскільки відеофільми динамічні і дають візуальні підказки для розуміння [9, с. 259]. Адаже ж відомо, що розуміння мовлення зростає, якщо є можливість бачити і на основі різних візуальних сигналів здогадуватися, що відбувається. Використання мультимедійного

контенту забезпечує більш швидке та полегшене відтворення у свідомості людини лексико-семантичних зв'язків (від номінації іноземного слова до семантики цього слова, тобто – до образу, предмета та явища, яке це слово демонструє, а, значить, тут можна говорити про номінативно-дефінітивну функцію навчального мультимедійного контенту. Відео показує також особливості поведінки людей, яка властива їх культурі, допомагає, завдяки показаній ситуації, зрозуміти та запам'ятати семантику слів за допомогою асоціативно-семантичних зв'язків. Таким чином, відео дає можливість демонструвати не тільки звукову сторону мовлення, але й паратекстуальні компоненти, які мають важливе інформаційне навантаження. Завдяки специфіці відеозображення, збільшується кількість асоціативних зв'язків і відкриваються ще більш широкі можливості для осмислення показаного відеофільму чи простого відеотексту, який може подаватися за допомогою ілюстрації, анімації, підкреслень/закреслень, шляхом виділення кольором, з тим чи іншим відеорядом для встановлення певних асоціативно-семантичних зв'язків. Звукова інформація, що показана на екрані, значно розширює поняття інформативності зокрема та аудіовізуальної інформаційної системи в цілому. Експериментально доведено, що якщо людина отримує інформацію за допомогою органів зору і слуху, то ця інформація сприймається більш ефективно порівняно з інформацією, яка поступає лише за допомогою зору або слуху. Проведені дослідження підтверджують той факт, що мультимедійний контент, незалежно від віку учасників навчального процесу, запам'ятовується значно краще.

З огляду на вищенаведене можна з впевненістю констатувати той факт, що у процесі вивчення іноземної мови використання мультимедійного контенту відіграє ключову роль порівняно з вивченням інших навчальних дисциплін. Порівняно з іншими навчальними дисциплінами, іноземна мова – найбільш сприятлива до широкого використання мультимедійних засобів навчання та створення великого розмаїття власного мультимедійного контенту. В епоху бурхливого розвитку ІКТ користуватись у навчальному процесі лише статичними текстами на паперових носіях і не використовувати засоби мультимедіа – недоцільно і навіть безглуздо, адже ж величезну роль мультимедійного контенту у процесі вивчення іноземних мов важко переоцінити. Це потрібно брати до уваги і цим не можна нехтувати. А отже, тут на першому плані знаходиться питання про медіаграмотність і медіакомпетентність викладача, який відбирає за потребою те чи інше інформаційно-змістове наповнення (мультимедійний контент) для свого курсу і використовує його, а також медіаграмотність студентів, які користуються цим медіаконтентом для навчальних цілей.

Тут мається на увазі перш за все рівень медіакультури, який стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, а також здат-

ність бути носієм і передавачем медіакультурних смаків, уподобань і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури [3]: презентації, відеоролики, слайд-шоу, інтелектуальні карти, інтерактивні карти, ілюстрації, анімації тощо.

Найголовніше в даному випадку – це готовність обидвох сторін навчального процесу до оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями (причому, на більш високому рівні, ніж рівень «простого користувача») – як з боку викладача, так і з боку студента. Тому, медіаграмотність викладача і студента, їх готовність до інноваційної навчальної діяльності – це основна якісна характеристика сучасного викладача і студента, як майбутнього висококваліфікованого фахівця.

З укладанням ЕНК з іноземної мови це питання набирає ще більшого значення. Перед викладачами стоїть завдання не тільки володіти комп'ютерною грамотністю, але й ще оволодіти програмною оболонкою дистанційного навчання Moodle.

Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), яке може використовуватися як платформа для електронного, в тому числі дистанційного та очного навчання. Електронне навчання – це будь який освітній процес з використанням Інтернету та мультимедійних засобів навчання. Дистанційне навчання – це організоване віртуальне навчальне середовище, у якому студенти отримують від викладача матеріал для навчання, різні завдання на засвоєння цього матеріалу, які виконуються ними в синхронному чи асинхронному режимах, з подальшим контролем та оцінкою цих завдань з боку викладача (з подальшою перевіркою знань).

Основною перевагою використання дистанційного навчання Moodle є можливість її безкоштовного використання. Разом з тим функціональність платформи Moodle не поступається її комерційним аналогам. Дана система розповсюджується з відкритим вихідним кодом, що дозволяє адаптувати її під ті завдання, які повинні бути вирішені з її допомогою. Інтерфейс системи дистанційного навчання Moodle перекладено понад 80 іноземних мов і використовують її для освітніх цілей 200 країн світу. Створення Moodle почалося в кінці 90-х роках минулого століття. Розробником цієї системи є австралієць Мартін Доґіамас, який захистив дисертацію з проблем використання вільного програмного забезпечення з використанням Інтернету. Moodle, по суті, стала практичним результатом його досліджень, які продовжуються і сьогодні [6].

Вивчення іноземної мови за дистанційною формою навчання – це, насамперед, форма самостійного навчання, основним засобом якого є інформаційні технології [7, с. 17]. Відповідно до

цього, перед викладачем ставляться наступні завдання – вміння наповнити свій ЕНК мультимедійним контентом, вміння працювати з ним, вміння вносити корективи та періодично оновлювати контент курсу, вміння керувати курсом і працювати у тому обсязі, що і передбачає цей відкритий пакет програм Moodle, який було створено для здійснення ефективного онлайн-навчання. У зв'язку з цим, навчання в інформаційно-освітньому середовищі висуває додаткові вимоги до інформаційної та методичної культури викладачів. Як бачимо, впровадження інформаційних технологій у всі сфери життя дало і новий імпульс для навчальної діяльності. Інформаційно-комунікаційні технології стали сьогодні невід'ємною частиною усіх сфер життя. Поява мультимедійних систем та засобів, безумовно, зробила революційний стрибок не тільки у наше повсякденне життя, але й міцно зайняла свої позиції у сфері освіти, науки і професійної діяльності.

Висновки і пропозиції. Велика кількість вищих навчальних закладів впроваджують у навчальний процес форму дистанційного навчання з використанням ІКТ. Важливим аспектом є те, що дистанційне навчання вимагає від викладачів деяких змін, перебудови і пристосування до нових умов початкової діяльності, що пов'язано із створенням електронних навчальних курсів з різних дисциплін. А це вимагає від викладачів певної стартової підготовки, насамперед – вміння добре орієнтуватися у віртуальному середовищі системи Moodle, вміння викласти на сторінках свого ЕНК мультимедійний контент, вміння працювати з гіперпосиланнями тощо. І це тільки перший етап підготовки. Другий етап передбачає вміння керувати курсом, редагувати у разі потреби контент, оновлювати його, працювати на форумі віртуального навчального середовища, з електронним журналом успішності студентів та ін. Такі зміни стосуються і студентів, але для викладачів, які будуть вести свій ЕНК, вони є більш суттєвими. Чимало є ще теоретичних і практичних питань, що стосуються вивчення іноземних мов за допомогою ЕНК, які потрібно вивчити. Разом з тим, вже сьогодні можна з впевненістю стверджувати, що створення ЕНК з використанням великої кількості мультимедійного контенту значно розширює можливості евристичних технологій навчання, а також вирішує деякі психологічні проблеми учасників навчального процесу, які пов'язані з інтерактивною усною іншомовною комунікацією: невпевненість, скутість, уникнення, мовний бар'єр, комунікативний бар'єр, страх перед нерозумінням іншомовної інформації тощо. В процесі вивчення іноземної мови за допомогою ЕНК такі бар'єри, як правило, значно нівелюються або ж взагалі відсутні.

Список літератури:

1. Бегунова Я.А. Преимущество использования видеоматериалов при формировании коммуникативной компетенции у студентов факультета иностранных языков / Я.А. Бегунова // Ярославский педагогический вестник. – 2014. – № 3. – Том II (Психолого-педагогические науки). – С. 131-134.
2. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу: Навчальний посібник / За ред. В.Ю. Бикова та Кухаренка В.М. – К.: Міленіум. – 2008. – 324 с.
3. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Режим доступу: <http://qps.ru/HV2NG>.
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20 груд. 2000 р. – К., 2000. – 12 с. // Режим доступу: <http://qps.ru/NRjeT>.

5. Мультимедійне навчання // Вікіпедія – вільна енциклопедія. Режим доступу: <http://qps.ru/xyhic> – Мультимедійне навчання. – Назва з екрана.
6. MoodleLearn. Как создать сайт с системой дистанционного обучения // Режим доступа: <http://qps.ru/VQMYE>.
7. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В. и др. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие. – М.: Академия, 2004. – 416 с.
8. Шевченко В.Є. Мультимедійний контент: конспект лекцій з навчальної дисципліни. – Київ. – 2016. – 100 с.
9. Шеина Н.Г. Использование видеofilьмов при изучении иностранных языков в профессиональной подготовке менеджеров туристического бизнеса / Н.Г. Шеина // Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація і управління підприємствами (в туристичній сфері). – 2007. – № 11. – С. 257-260.

Ванивская А.М., Малиновская Е.Л., Преснер Р.Б.

Национальный лесотехнический университет Украины

ИЗУЧЕНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНОГО КОНТЕНТА В ПРОЦЕССЕ СОЗДАНИЯ ЭУК ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ. РОЛЬ МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТИ В ПАРАДИГМЕ «ПРЕПОДАВАТЕЛЬ-СТУДЕНТ»

Аннотация

Рассматривается проблема дистанционного высшего образования и возможности современных информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) в процессе дистанционного обучения иностранным языкам. Обсуждаются проблемы создания электронного учебного курса (ЭУК), изменение роли преподавателя в системе дистанционного обучения. Эффективное дистанционное обучение иностранным языкам базируется на основе использования широкого комплекса ИКТ, которые позволяют организовать полноценное учебное взаимодействие в парадигме «преподаватель-студент». К такому виду ИКТ принадлежит в первую очередь использование мультимедийного обучения, как основы современных ИКТ. Основа мультимедийного обучения – это мультимедийный контент. Аудио- и видеоконтент являются одним из основных и эффективных компонентов мультимедийного контента. Успешное составление ЭУК по иностранному языку зависит от медиаграмотности и медиакомпетентности преподавателя. Создание ЭУК с использованием большого количества мультимедийного контента значительно расширяет возможности эвристических технологий обучения и решает некоторые психологические проблемы участников учебного процесса.

Ключевые слова: дистанционное образование, система дистанционного обучения, электронный учебный курс, виртуальная языковая среда, иностранные языки, информационно-коммуникационные технологии, медиакомпетентность, медиаграмотность.

Vanivska O.M., Malynovska O.L., Presner R.B.

Ukrainian National Forestry University

USE OF MULTIMEDIA CONTENT IN THE PROCESS OF DISTANCE COURSE FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE. THE ROLE OF MEDIA COMPETENCE IN THE «TEACHER-STUDENT» PARADIGM

Summary

The article deals with the issues of distance higher education and possibilities of modern information and communication technologies (ICT) in the process of distance learning foreign languages. The paper considers the problems of creating a distance course and changing the teacher's role in the system of distance education. Effective distance education of foreign languages is based on the use of a wide range of information and communication technologies, which allows organizing a full-fledged educational interaction in the «teacher-student» paradigm. This type of information and communication technologies primarily concerns the use of multimedia education as the basis of modern ICT. Multimedia content is the basis of multimedia learning. Audio and video content is one of the main and effective components of multimedia content. The successful completion of an e-learning course in a foreign language depends on the media literacy and media competence of the teacher. Creating a distance course using a large number of multimedia content greatly expands the potential of heuristic learning technologies and solves some psychological problems of participants in the learning process.

Keywords: distance education, distance learning system, distance course, virtual language environment, foreign languages, information and communication technologies, media competence, media literacy.